

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»
для студентів I курсу заочної форми навчання
технічної спеціальності – 275.02 «Транспортні технології (на
залізничному транспорті)»

УДК 811.161.2'276.6 (075.8)

Спис О.А. Методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів І курсу заочної форми навчання технічної спеціальності – 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» – К. : ДУІТ, 2020. – с. 56.

Методичні рекомендації з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» підготовлені відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану спеціальності 275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)».

Призначені для студентів галузі знань 27 «Транспорт», спеціальності 275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» заочної форми навчання.

Методичні рекомендації, до яких увійшло 30 варіантів контрольних робіт, спрямовані на виявлення засвоєння знань мовної грамотності української літературної мови, а також – професійної мови майбутніх фахівців залізничного транспорту.

Методичні рекомендації розглянуті та затверджені на засіданні кафедри філософії та історії науки і техніки (протокол № 4 від 9 листопада 2020 року) і науково-методичної комісії факультету УЗТ Київського інституту залізничного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій (протокол №3 від 23 листопада 2020 року).

Укладач: О.А. Спис, к. філос. н., доцент

Рецензенти:

М. І. Навальна, д. філол. н, професор кафедри документознавства та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

С. А. Ісаєнко, к. пед. н, доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням та гуманітарних дисциплін державного університету інфраструктури та технологій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

В основу методичної розробки з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» покладено модульний принцип системи організації навчального процесу, який дає можливість інтенсифікувати процес засвоєння знань студентами.

Матеріал у методичних рекомендаціях розподілений на один модуль, що складається з двох навчальних елементів. Засвоєння теоретичних і практичних знань студентами безвідривної форми навчання перевіряється контрольною роботою, для виконання якої студентам-заочникам запропоновано п'ять завдань.

Перше завдання передбачає реферативний письмовий виклад теоретичного матеріалу, що ілюструється змістовними прикладами, використовуючи посібник: Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. – К.: Алерта, 2010. – 696 с.

Друге завдання стосується проблем перекладу фахового тексту українською мовою з виконанням завдання виявлення 5 ключових слів і словосполучень.

Розвиткові професійного мовлення майбутніх фахівців сприяє засвоєння фахової лексики, тому, важливим аспектом самостійної роботи студентів є опрацювання ними професійної термінології, а саме: виявлення дефініції, правильного наголошування терміну; його походження; ступеня спеціалізації. Тому, виконуючи третє завдання, студенти повинні дібрати 10 слів-термінів з професійної галузі і схарактеризувати їх за вказаною схемою, п'ять з них ввести у речення, що також розвиває професійну мовну грамотність студентів.

Четверте завдання також пов'язане з лексикою, але вже не суто професійного характеру, а тією, яка в численних комбінаціях широко використовується в різних управлінських документах. Самостійно утворюючи словосполучення, студенти повинні з'ясувати своє знання граматичних норм українського правопису, вміння правильно поєднувати

різні частини мови, добирати необхідні відмінки та відмінкові закінчення змінюваних частин мови (іменників і прикметників). Щоб правильно виконати це завдання, варто систематично працювати з відповідними посібниками і довідниками з української ділової мови, як наприклад: «Українська ділова і фахова мова: практичний посібник на щодень/ М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, С.Д. Левіна, І.М. Корніловська. – К.: Фірма «ІНКОС», Центр навчальної літератури, 2007. – 672 с.», «Універсальний довідник-практикум з ділових паперів /С.П. Бирик, І.Л. Михно, Л.О. Пустовіт, Г.М. Сюта. – К.: Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 1999. – 400 с.», що теж активізуватиме самостійну роботу.

П'яте завдання передбачає контроль знань щодо специфіки укладання та оформлення ділової документації. Студенти-заочники повинні скласти документ за вказаним змістом, попередньо подавши його визначення та реквізити.

Варіант контрольної роботи студенти вибирають за останньою цифрою номера своєї залікової книжки.

Традиційно склалася композиційна структура наукового твору, основні елементи якого розташовуються в наступному порядку: титульний лист; зміст, завдання основної частини (кожне нове завдання виконуються на окремих аркушах), висновки, список використаних джерел.

Текст роботи повинен бути виконаний у форматі А 4, шрифт – Times New Roman 14 pt через 1,5 інтервала. Поля: зліва – 2,5 см, зверху, знизу, справа – 2 см.

Варіант 1

1. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Официальной датой рождения железных дорог в Украине считается 4 ноября 1861 года – именно в этот день во Львов прибыл первый поезд из Вены. Вторым городом Украины с железной дорогой стала Одесса.

Не каждый поверит, что первый проект железной дороги в Украине появился практически одновременно с запуском первой полноценной железной дороги в Великобритании между Манчестером и Ливерпулем. Его автором стал скромный венский профессор геологии Франц Ксаверий Рипль. Рипль внимательно следил за строительством первых железных дорог в Англии. Венский профессор был одним из первых, кто понял, что именно железные дороги смогут стать катализатором развития внутренних регионов Австрийской империи, не имеющих значительных рек для судоходства. Венский профессор Франц Ксаверий Рипль – автор первого проекта железной дороги в Австрийской империи, которая должна была пройти по территории современной Украины.

Свой первый доклад о необходимости строительства железной дороги от Триеста до Галиции и российской границы Рипль сделал в конце 1829 года, когда состоялись легендарные паровозные гонки, на которых победил паровоз Стефенсона «Ракета». Если даже в Англии, где уже почти полтора десятилетия паровозы трудились на рудниках, в прессе рассуждали о вредоносном влиянии поездок на железной дороге на психическое здоровье пассажиров, то что уж говорить про Австрию. Профессора геологии многие посчитали сумасшедшим.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: відзначити, накласти, сприяти.

5. Напишіть заяву про Ваше працевлаштування на посаду начальника відділу пасажирських перевезень Південно-Західної залізниці (ПЗ) начальника Південно-Західної залізниці вкажіть самі).

Варіант 2

1. Синтаксичні особливості ділового тексту.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Венский банкир Соломон Ротшильд выделил венскому профессору Францу Ксаверию Риплю – автору первого проекта железной дороги в Австрийской империи, которая должна была пройти по территории современной Украины, средства на поездку в Англию для изучения железной дороги Стефенсона. Венский профессор встретился со строителем легендарного паровоза, внимательно ознакомился с первой магистральной железной дорогой и заводом по производству паровозов. После возвращения в Вену он сделал большой научный доклад о железнодорожном деле. На этот раз, его слова звучали уже более убедительно.

Вместе с Рипль с Ротшильдом подали в имперскую канцелярию прошение об аудиенции у императора Франца I. Однако всемогущий канцлер империи Клемент фон Меттерних так и не дал прошению «ходу».

Пробиться на аудиенцию Рипль и Ротшильд смогли уже к наследнику Франца I – Фердинанду I. В этом им помог злейший враг Меттерниха граф Коловрат. Аудиенция состоялась 15 апреля 1835 года. Император с недоверием выслушал профессора и банкира, которые представили грандиозный проект строительства железной дороги от Триеста на Адриатике, через Люблян, Вену, Прешов, Краков, Перемышль до Львова и российской границы и далее с возможным продолжением до Одессы. Немного подумав, император изрек: «Для чего вы планируете строить паровую железную дорогу? Каждый день я вижу дилижанс, прибывающий из Кардагана, но он никогда не бывает полностью заполненным?».

Поскольку Ротшильд предложил строить железную дорогу, император нехотя согласился даровать концессию. Правда, при том условии, что акционерами товарищества по строительству железной дороги станут родственники монарха. Концессия была высочайше выдана в 1836 году, а в 1837 году паровоз «Австрия», купленный в Англии на заводе Стефенсона вместе с машинистом, потащил первый поезд по деревянным рельсам, оббитым железной полосой по первой железной дороге в Австрии от Ваграма до Вены.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: забезпечити, внести, вилучити.

5. Складіть характеристику на працівника відділу, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 3

1. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Галицький драматург Александр Фредро, побывавший на одной из публичных лекций Франца Рипля, сразу же стал поклонником железных дорог. Он внимательно следил за строительством первой железной дороги в Австрии. Ему удалось увлечь железнодорожной темой и галицкого богача Леона Сапегу. В 1839 году Фредро вместе с Сапегой выдвигают первый проект строительства железных дорог в Галиции – от Бохни через Львов до Бережан неподалеку от российской границы. Был разработан довольно детальный план такой железной дороги, который подали в имперскую канцелярию с просьбой о даровании концессии. Однако Фредро и Сапеге повезло значительно меньше, чем Риплю и Ротшильду – их прошение оставили без рассмотрения.

За первые десять лет после появления первой магистральной железной дороги, мнение о новом виде транспорта кардинально изменилось. Если в начале 1830-го года Рипля считали неизлечимым мечтателем, если не сумасшедшим, то в начале 1840-х годов даже ретроград Меттерних понял необходимость строительства железных дорог в империи. В 1841 году принимается правительственная программа железнодорожного строительства. В 1842 году в далекой Галиции по настоянию все того же Александра Фредро формируется железнодорожная комиссия, в которую

входят Леон Сапега, профессор Львовской политехники Томашко и железнодорожный инженер Бредштайнер. Эта комиссия разрабатывает проект строительства железной дороги по несколько откорректированному плану Фредро и Сапеги. В 1845 году проект железной дороги в Галиции высочайше утверждается...

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: укласти, прийняти, ухвалити.

5. Складіть автобіографію, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 4

1. Рубрикація наукової роботи.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Что до Украины, находившейся под властью Российской империи, то первый проект железной дороги на Надднепрянщине датируется 1840-ми годами. Его разрабатывает Павел Петрович Мельников – строитель Николаевской железной дороги между Петербургом и Москвой. Согласно с этим проектом, железные дороги должны были связать через Украину Москву с Донбассом и черноморскими портами. Однако министр путей сообщения российской империи Клейнмихель как говорится «положил проект под сукно».

Исторически первый, возникший на территории Украины, проект строительства железной дороги принадлежит предводителю дворянства Полтавской области Павловскому. В 1851 году он подает на рассмотрение императорской канцелярии проект строительства железной дороги от Москвы до Кременчука, а от Кременчука до Одессы. Кроме этого планировалось ответвление в сторону Польши – через Черниговскую, Могилевскую и Витебскую губернии. Строительство дороги предлагалось на условиях концессии. Павловский просил гарантии годовой прибыли для концессионеров на уровне 4% от вложенного капитала, что в те времена считалось обычным показателем для подобных проектов.

В пользу строительства железных дорог Павловский приводил значительное число экономических доводов, касавшихся как аграрного, так и промышленного сектора.

Исторически первый, возникший на территории Украины, проект строительства железной дороги принадлежит предводителю дворянства Полтавской области Павловскому. В 1851 году он подает на рассмотрение императорской канцелярии проект строительства железной дороги от Москвы до Кременчука, а от Кременчука до Одессы. Кроме этого планировалось ответвление в сторону Польши – через Черниговскую, Могилевскую и Витебскую губернии.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: оголосити, визнати, надати.

5. Напишіть заяву від себе як від провідного спеціаліста Дарницького локомотивного депо Південно-Західної залізниці про надання матеріальної допомоги на оздоровлення (ПІБ начальника локомотивного депо вкажіть самі).

Варіант 5

1. Вживання іноземних слів у діловій українській мові (наведіть приклади). Особливості їх правопису.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Исторически первый, возникший на территории Украины, проект строительства железной дороги принадлежит предводителю дворянства Полтавской области Павловскому. В 1851 году он подает на рассмотрение императорской канцелярии проект строительства железной дороги от Москвы до Кременчука, а от Кременчука до Одессы. Кроме этого планировалось ответвление в сторону Польши – через Черниговскую, Могилевскую и Витебскую губернии.

В пользу строительства железных дорог Павловский приводил значительное число экономических доводов, касавшихся как аграрного, так и промышленного сектора.

Павловский в пользу строительства железных дорог приводил значительное число экономических доводов, касавшихся как аграрного, так и промышленного сектора.

Для того, чтоб отправить отказ в концессии Павловскому, министру путей сообщения российской империи при Николае I Клейнмихелю понадобилось полгода. Клейнмихель сослался на действующий тогда закон о концессии,

согласного которого для получения концессии: а) должно было быть проведено детальное исследование трассы; б) создан детальный план железной дороги; в) составлены сметы; г) в казначейство вложено не менее 5% проектной стоимости железной дороги. В случае железной дороги «Москва – Кременчуг» только эти 5% составляли 2,5 млн. рублей. Ясное дело, что полтавчане не могли привлечь такую сумму денег без поддержки правительства.

В 1852 году появляется проект железной дороги Харьков – Нижний Новгород, разработанный Демьяном Кочубеем. Железная дорога имела целью в основном экономическое развитие региона. Поскольку железная дорога должна была иметь в основном равнинный профиль, стоимость строительства оценивалась в 50 тыс. рублей за версту. Чтоб реализовать проект, Кочубей решил дать Клейнмихелю своеобразную взятку – назначить его руководителем акционерного товарищества новой железной дороги. Однако бизнес не очень то и доверял царедворцу, поэтому акционеров нашлось слишком мало для начала работ.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: виконати (виконувати), ставити, призначити.

5. Складіть заяву про Ваше працевлаштування на посаду начальника відділу пасажирських перевезень Південно-Західної залізниці (ПП керівника Південно-Західної залізниці вкажіть самі), попередньо подавши

визначення та реквізити даного документа.

Варіант 6

1. Сутність поняття "документ". Класифікація документів.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Хотя Одессе в середине XIX века исполнилось чуть больше 50 лет, это был уже большой портовый город, в котором быстрыми темпами развивалась торговля – именно из Одесского порта вывозили из Украину в Европу пшеницу и другие товары. В Одессе не понаслышке знали о силе пара – в порту уже побывали первые пароходы... Слышали здесь от английских матросов и об «аглицкой диковинке» – «сухопутном пароходе», который тащил за собой по металлическим рельсам груженые вагоны...

Впервые предприниматели Одессы подают прошение о даровании концессии на строительство железной дороги летом 1852 года. В первом прошении шла речь о строительстве железных дорог Одесса – Кременчуг и Одесса – Парканы. Однако министр путей сообщения при Николае I Клейнмихель даже не удостоил одесситов ответом на прошение.

Хотя П.А. Клейнмихель не отреагировал на поданный проект, им заинтересовался предприниматель Л.В. Дюваль. Он предложил, фактически, построить железную дорогу по проекту Павловского – из Одессы в Москву через Кременчуг. Дюваль готов был вложить свои средства, а также найти других инвесторов в том случае, если государство будет гарантировать 5% прибыли с вложенного капитала. Проект был продержан Одесским губернатором М.С. Воронцовым. Однако снова же П. Клейнмихель назвал проект «нереальными из-за своей новизны и масштабности». Старый российский немец Клейнмихель не хотел обращать внимание на то, что в США в те годы уже строили тысячи километров железных дорог в год.

Однако одесские бизнесмены понимали, что за железными дорогами будущее и дальнейшее развитие порта невозможно без надежных

коммунікацій. По́тому при помо́щи губернатора Воронцова, місце́не купечество́ нашла́ інвесторо́в строїтельства́ желе́зної доро́ги «Одесса – Кременчу́г» в лице́ лондо́нських ба́нкіро́в Фо́кса і Генде́рсона.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: просити, пропонувати, доводити.

5. Складіть доповідну записку на ім'я керівника установи, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 7

1. Росіянізми та кальки як негативні прояви в українській мові.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Крымская война 1853 – 6 года стала для россиян очень горьким уроком. В первую очередь война была проиграна из-за отсутствия надежных коммуникаций, ведь в самом начале войны преимущество в войне с турками было именно у россиян. Утверждения, что российская грязь и бездорожье являются стратегическими преимуществами России, затрещало по швам. Не выдержав позора поражения, император Николай I умирает 18 февраля 1855 года. Эта смерть современникам кажется похожей на самоубийство. Новым императором стаёт Александр II, который понимает необходимость развития коммуникаций в стране. На должность министра путей сообщения

Александр II назначает П. Мельникова... Одним из первых проектов, железнодорожного строительства стает железная дорога Одесса – Балта, на постройку которой выделяются государственные деньги. Строительство этой железной дороги всячески поддерживал губернатор Павел Коцебу, который возглавил губернию после смерти Михаила Воронцова. Однако не она стала первой железной дорогой в современной Украине. Галычанам такие удастся на несколько лет опередить одесситов в деле строительства железной дороги. Что до Австрийской империи, то в результате революции 1848 года на трон взошел молодой император (кайзер) Франц Иосиф. Усиление армии и улучшения коммуникаций внутри империи он ставил среди своих основных задач. В Вене внимательно следили за событиями Крымской войны и делали соответственные выводы.

Дело в том, что созданное Ротшильдом и Риплем «Акционерное общество Северных железных дорог» не спешило с завершением их строительства согласно плану Рипля. В начале 1850-х годов железная дорога из Вены так и не достигла Кракова, не говоря уже о Львове.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: завершити, провести, вважати.

5. Складіть доручення на придбання і доставку канцелярського приладдя, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 8

1. Функції мови в суспільстві. Функції фахової мови.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

В Австрійській імперії в результаті революції 1848 року на трон взошел молодий імператор (кайзер) Франц Йосиф. Усилення армії і удосконалення комунікацій всередині імперії він ставив серед своїх основних завдань. В Відні уважливо слідили за подіями Кримської війни і робили відповідні висновки.

Справа в тому, що створене Ротшильдом і Ріплем «Акціонерне товариство Північних залізничних доріг» не поспішало з закінченням їх будівництва згідно плану Ріпеля. В початку 1850-х років залізнична доріга з Відні так і не досягла Кракова, не говорячи вже про Львів.

Франц Йосиф приймає рішення про інвестування в будівництво залізничних доріг державних коштів, а також про залучення армії до їх будівництва. В 1854 році в руках Австрійського уряду вже знаходилося більше 1700 кілометрів залізничних доріг – більше, ніж в будь-якій іншій країні світу. В 1853 році за кошти держави будується залізнична доріга Бохня – Дембіца, а в 1855-6 роках нарешті залізнична доріга досягає Кракова – в її будівництві бере участь 120-тисячна армія під керівництвом генерала Гесса.

Питання про будівництво залізничної доріги в Галиції знову повертається на порядку денного. Оскільки грошей в імперії не хватало, знову повернулися до ідеї концесійного будівництва. В Відні розглядали можливість надати концесію на будівництво залізничної доріги з Кракова до Львова і далі до російської межі «Акціонерному товариству Північних залізничних доріг».

Однак таке розвиток подій не влаштовувало галицьку еліту. Леон Сапега разом з Александром Фредро і Адамом Потоцьким подають в 1856 році нову прохання про надання прав на будівництво залізничної доріги з

Кракова до Львова «Акционерному обществу Галицких железных дорог», которое они планировали создать. После двух лет обсуждения, в 1858 году они таки получают концессию на строительство железной дороги и создают «Акционерное общество Галицких железных дорог имени Карла Людвига», которое получило название в честь одного из братьев императора Франца Иосифа.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: розробити, затвердити, розпочати.

5. Складіть розписку про одержання на складі матеріальних цінностей, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 9

1. Типологія стилів української мови. Офіційно-діловий стиль, його характерні ознаки.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

В 1859 году начинаются работы по строительству железной дороги в сторону Львова. Первая на территории современной Украины железная дорога от Перемышля до Львова была построена менее чем за год в 1860-61 годах. Ее строительство было весьма сложным, поскольку железная дорога пересекала несколько довольно крупных рек и заболоченную местность в районе

Городка Львовской области. Рабочим, занимающимся строительством дороги, часто приходилось работать по колено в воде. Условия работы были очень тяжелыми, платили строителям мало. Поэтому строительство сопровождалось стихийными бунтами и забастовками. Однако, не смотря на все трудности, строительство железной дороги было завершено в октябре 1861 года.

Направленная из Вены правительственная комиссия изначально отказалась принять новую железную дорогу в эксплуатацию – было выявлено немало нарушений и недостатков. Однако акционеры запланировали дату открытия на 4 ноября 1861 года – день рождения брата императора Франца Иосифа – Карла Людвига, имя которого и носила железная дорога. Выступить против родственников августейшей особы члены комиссии не решились и таки дали разрешение на прохождение первого торжественного поезда из Вены во Львов.

Праздничный поезд, в котором ехали представители акционерного общества, правительственные чиновники, журналисты и другие гости, отправился с Северного вокзала в Вене 3 ноября 1861 года. За сутки он прибыл во Львов. На всех станциях от Перемышля до Львова первый поезд встречали местные жители. Во Львове, правда, большого торжественного приема не было – собранные средства решили передать семьям погибших при строительстве железной дороги работников.

Дата 4 ноября, когда во Львов прибыл первый поезд, теперь стала Днем Железнодорожника в Украине, который празднуют в первое воскресенье ноября.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів,

цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: розглянути, заслугувувати, користуватися.

6. Складіть заяву про надання матеріальної допомоги, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 10

1. Культура ділового спілкування.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Первый паровоз был построен в 1804 году Ричардом Тревитиком, в молодости знакомым с Джеймсом Уаттом, изобретателем паровой машины. Однако железо в те годы было слишком дорого, а чугунные рельсы не могли выдерживать тяжёлую машину.

В последующие годы многие инженеры пытались создавать паровозы, но самым удачливым из них оказался Джордж Стефенсон, который в 1812—1829 годах не только предложил несколько удачных конструкций паровозов, но и сумел убедить шахтовладельцев построить первую железную дорогу из Дарлингтона к Стоктону, способную выдержать паровоз. Позднее, паровоз Стефенсона «Ракета» выиграл специально устроенное соревнование и стал основным локомотивом первой общественной дороги Манчестер — Ливерпуль.

Первой железной дорогой, на которой были организованы регулярные пассажирские перевозки, стала в 1807 году Железная дорога Суонси и Мамблза в Уэльсе. Так как работоспособных паровозов в то время ещё не было, в качестве тяговой силы использовались лошади.

Первая железная дорога континентальной Европы была построена в Бельгии между Мехеленом и Брюсселем по проекту инженеров Пьера Симонса и Гюстава Де Риддера. Она открылась 6 мая 1835 года.

Первая железная дорога в Германии была открыта между баварскими городами Нюрнбергом и Фюртом в 1835 году.

Первая в мире железная дорога общего пользования с паровой тягой была построена в Англии Джорджем Стефенсоном в 1825 году — между Стоктоном и Дарлингтоном, и была протяжностью 40 километров (26 миль).

Первая железная дорога между относительно крупными городами была открыта в 1830 году и соединила промышленный центр Манчестер с портовым городом Ливерпуль (56 км). На линии также использовались паровозы Стефенсона.^[3] К 1840 году протяжённость железных дорог в Великобритании составила 2390 км.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: зобов'язати, залучити, анулювати.

5. Складіть лист-запит до офіційної установи, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 11

1. Загальна характеристика наукового стилю.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових

слів та словосполучень.

Железнодорожная история США берёт своё начало с 1815 года, когда полковник Джон Стивенс получил т. н. железнодорожную хартию на строительство железнодорожной компании Нью-Джерси, которая позже станет частью Пенсильванской железной дороги. К тому времени развитого сухопутного транспорта, одновременно и удобного, и быстрого, и дешёвого, не существовало. Поэтому развитие железных дорог являлось прогрессивным решением.

Первые короткие железные дороги на паровой тяге для промышленных нужд появились в США в конце 1820-х годов. Построить железнодорожные пути не составляло особого труда. Куда хуже дело обстояло с локомотивами. Тогда в 1826 году всё тот же Стивенс сконструировал и провёл первые испытания своего парового локомотива «Steam Wagon» (которые называли «a steam-powered horse carriage» — паровая конка). Для проведения испытаний Стивенс сконструировал круговой трек в своём имении в Хобокен, Нью-Джерси. Испытания прошли успешно.

Далее в 1829 году Гортарио Аллен будучи главным инженером судоходной компании Делавер-Хадсон провёл успешные испытания простого, с точки зрения инженерии, английского локомотива, получившего название Stourbridge Lion, между Хонесдейл и Карбонвейл, штат Пенсильвания.

Эти три события (хартия и 2 паровоза) послужили отправной точкой развития железных дорог в США, которое полноценно началось в конце 20-х годов XIX века.

Первая дорога общественного пользования с пассажирским движением открылась в 1830 году в штате Мэриленд.

Железные дороги стали напрямую конкурировать с судоходством.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: затвердити, отримати, надіслати.

5. Складіть заяву про призначення на посаду, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 12

1. **Документ.** Загальні вимоги до складання та оформлення документів.

2. **Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.**

Общественность Америки считала паровые машины «Сынами дьявола» и что путешествие на них, кроме «сотрясения мозга», ни к чему не приводит. Тем не менее преимущество их над пароходами было бесспорным. Ярким примером служит эксперимент, точнее соревнование, между паровозом и пароходом. Его условия были просты: пройти определённый путь как можно быстрее. Для этого был выбран маршрут между городами Цинциннати и Сент-Луис. Расстояние по воде составляло 702 мили и было преодолено пароходом за 3 дня. Паровоз же затратил всего 16 часов, и расстояние ему пришлось пройти всего в 339 миль.

За 10 лет (1830—1840) протяжённость железных дорог в США увеличилась с 40 миль до 2755 миль (4,4 тыс. км). А перед началом Гражданской войны, в 1860 году, составляло более 30 тысяч миль.

Развитие сельского хозяйства привело к бурному росту строительства железных дорог. Поскольку фермы с самого начала работали на рынок, для вывоза их продукции необходимы были современные пути сообщения.

Примерно с 1865 года начинается «Золотой век» железных дорог в США. За 50 лет с (1865—1916) развитие железных дорог приняло грандиозный масштаб: железнодорожная сеть увеличилась с 35 000 до 254 000 миль. К 1916 году практически 100 % внутригосударственных перевозок (пассажирских и грузовых) осуществлялись по железной дороге.

История железнодорожного строительства США — это история мобилизации общественных ресурсов и природных богатств страны в пользу кучки железнодорожных магнатов. Ещё до начала строительства железнодорожным компаниям были предоставлены правительственные субсидии из расчёта от 16 до 48 тыс. долларов на каждую милю будущего пути.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: узгодити, забезпечити, ухвалити.

5. Складіть заяву про надання позачергової відпустки у зв'язку зі сімейними обставинами, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 13

1. Поняття мовної норми, її ознаки. Типи мовних норм.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Железнодорожное строительство имело важные последствия для Соединённых Штатов. Во-первых, была создана инфраструктура, окончательно связавшая в единое целое внутренний рынок. Во-вторых, железнодорожное строительство способствовало подъёму металлургии и транспортного машиностроения. Особенно это проявилось тогда, когда чугунные рельсы начали заменять стальными. Железнодорожное строительство предъявляло настолько большой спрос на рельсы, что, несмотря на огромный рост металлургии и высокие ввозные пошлины, вплоть до 90-х годов стальные рельсы ещё частично импортировались из Англии. Важным результатом железнодорожного строительства было накопление капитала акционерных компаний, бравших подряды на строительство трансконтинентальных дорог.

Однако во время Первой мировой войны федеральное правительство США взяло под свой контроль железнодорожную сферу. С этого момента можно считать, что Золотой век железных дорог в США начинает заканчиваться. К 1920 году железные дороги вновь были переданы в частные руки, но возвращены они были в ветхом состоянии, и нуждались в кардинальной реконструкции и существенном улучшении.

В 1920 году федеральным правительством был принят «Закон о транспортных перевозках», что стало последним этапом в федеральном регулировании. «Золотой век» в железнодорожном строительстве США завершился.

Российское правительство озаботилось вопросами прокладки железной дороги в начале XIX века. Базой для этого направления стал Департамент водных коммуникаций, созданный в 1798 году по утверждённому императором Павлом I проекту. Организацию возглавил Н. П. Румянцев. Департамент при Румянцеве действовал успешно, активно развивался и в 1809 году расширил свои полномочия и был переименован в Управление водяными и сухопутными сообщениями. На

базе, построенной Румянцевым, в том же 1809 году был создан военный Институт корпуса путей сообщения.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що означає термін). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: підтримати, підписати, затвердити.

5. Складіть довідку про те, що Ви є студентом університету для подання за місцем вимоги, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 14

1. Етикет телефонної розмови.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

В Австрийской империи в результате революции 1848 года на трон взошел молодой император (кайзер) Франц Иосиф. Усиление армии и улучшения коммуникаций внутри империи он ставил среди своих основных задач. В Вене внимательно следили за событиями Крымской войны и делали соответственные выводы.

Дело в том, что созданное Ротшильдом и Риплем «Акционерное общество Северных железных дорог» не спешило с завершением их строительства согласно плану Рипля. В начале 1850-х годов железная дорога из Вены так и не достигла Кракова, не говоря уже о Львове.

Франц Йосиф приймає рішення про інвестування в будівництво залізничних доріг державних коштів, а також про залучення армії до їх будівництва. В 1854 році в руках Австрійського уряду вже знаходилося понад 1700 кілометрів залізничних доріг – більше, ніж в будь-якій іншій країні світу. В 1853 році за кошти держави будується залізнична дорога Бохня – Дембіца, а в 1855-6 роках нарешті залізнична дорога досягає Кракова – в її будівництві бере участь 120-тисячна армія під керівництвом генерала Гесса.

Запит про будівництво залізничної дороги в Галиції знову повертається на порядок денний. Оскільки грошей в імперії не хватало, знову повернулися до ідеї концесійного будівництва. В Відні розглядали можливість надати концесію на будівництво залізничної дороги від Кракова до Львова і далі до російської межі «Акціонерному товариству Північних залізничних доріг».

Однак таке розвиток подій не влаштовувало галицьку еліту. Леон Сапега разом з Александром Фредро і Адамом Потоцьким подають в 1856 році нову прохання про надання прав на будівництво залізничної дороги від Кракова до Львова «Акціонерному товариству Галицьких залізничних доріг», яке вони планували створити. Після двох років обговорення, в 1858 році вони нарешті отримують концесію на будівництво залізничної дороги і створюють «Акціонерне товариство Галицьких залізничних доріг імені Карла Людвіга», яке отримало назву на честь одного з братів імператора Франца Йосифа.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів,

цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: провести, оголосити, надіслати.

5. Складіть пояснювальну записку про запізнення на роботу, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 15

1. Основні ознаки мови офіційно-ділового стилю.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Во второй половине 1880-х годов XIX века был достигнут наивысший уровень прироста мировой железнодорожной сети в истории. За десять лет, с 1880 по 1890 г., железнодорожная сеть выросла на 245 тыс. км., достигнув 617,3 тыс. км. Железнодорожные капиталовложения в мировую сеть за этот пятилетний период составили около 2 млрд фунтов стерлингов, достигнув общей суммы 7 млрд фунтов стерлингов. По темпам и абсолютному приросту железных дорог впереди шли США, где гигантский размах железнодорожного строительства стимулировал интенсивный рост промышленного производства средств производства.

Днём рождения электрической тяги принято считать 31 мая 1879 г., когда на промышленной выставке в Берлине демонстрировалась первая электрическая железная дорога длиной 300 м, построенная Вернером Сименсом. Электровоз, напоминавший современный электрокар, приводился в движение электродвигателем мощностью 9,6 кВт (13 л. с.). Электрический ток напряжением 160 В передавался к двигателю по отдельному контактному

рельсу, обратным проводом служили рельсы, по которым двигался поезд — три миниатюрных вагончика со скоростью 7 км/ч, скамейки вмещали 18 пассажиров.

В том же 1879 году была пущена внутризаводская линия электрической железной дороги протяжённостью примерно 2 км на текстильной фабрике Дюшен-Фурье в г. Брейль во Франции. В 1880 г. в России Ф. А. Пироцкому удалось электрическим током привести в движение большой тяжёлый вагон, вмещавший 40 пассажиров. 16 мая 1881 г. было открыто пассажирское движение на первой городской электрической железной дороге Берлин — Лихтерфельд.

Рельсы этой дороги были уложены на эстакаде в поперечном креплении и выложены в двойном размере от номинальной нормы.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: вилучити, діяти, надати.

5. Напишіть заяву про дозвіл на дострокове складання сесії, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 16

1. Орфоепічні норми української мови.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

В 1895 г. в США были электрифицированы тоннель в Балтиморе и тоннельные подходы к Нью-Йорку. Для этих линий построены электровозы мощностью 185 кВт (50 км/ч).

После первой мировой войны на путь электрификации железных дорог вступают многие страны. Электрическая тяга начала вводиться на магистральных линиях с большой плотностью движения. В Германии электрифицируют линии Гамбург – Альтон, Лейпциг – Галле – Магдебург, горную дорогу в Силезии, альпийские дороги в Австрии. Электрифицировала северные дороги Италия. Приступили к электрификации Франция, Швейцария. В Африке появилась электрифицированная железная дорога в Конго. В России проекты электрификации железных дорог имелись ещё до первой мировой войны. Уже начали электрификацию линии С.-Петербург – Ораниенбаум, но война помешала её завершить. И только в 1926 г. было открыто движение электропоездов между Баку и нефтепромыслом Сабунчи. 16 августа 1932 г. вступил в строй первый магистральный электрифицированный участок Хашури – Зестафони, проходящий через Сурамский перевал на Кавказе. В этом же году в СССР был построен первый отечественный электровоз серии Сс. Уже к 1935 году в СССР было электрифицировано 1907 км путей и находилось в эксплуатации 84 электровоза.

В настоящее время общая протяжённость электрических железных дорог во всем мире достигла 200 тыс. км, что составляет примерно 20 % общей их длины. Это, как правило, наиболее грузонапряженные линии, горные участки с крутыми подъёмами и многочисленными кривыми участками пути, пригородные узлы больших городов с интенсивным движением электропоездов.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: з'ясувати, сприяти, отримати.

5. Складіть заяву про надання позачергової відпустки у зв'язку з сімейними обставинами, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 17

1. Особливості вживання паронімів і синонімів у текстах ділової української мови. У відповіді наведіть приклади.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Техника электрических железных дорог за время их существования изменилась коренным образом, сохранился только принцип действия. Применяется привод осей локомотива от электрических тяговых двигателей, которые используют энергию электростанций. Эта энергия подводится от электростанций к железной дороге по высоковольтным линиям электропередачи, а к электроподвижному составу – по контактной сети. Обратной цепью служат рельсы и земля.

Применяются три различные системы электрической тяги — постоянного тока, переменного тока пониженной частоты и переменного тока стандартной промышленной частоты 50 Гц. В первой половине текущего столетия до второй мировой войны применялись две первые системы, третья получила признание в 50-60-х годах, когда началось интенсивное развитие преобразовательной техники и систем управления приводами. В системе постоянного тока к токоприёмникам электроподвижного состава подводится

ток напряжением 3000 В (в некоторых странах 1500 В и ниже). Такой ток обеспечивают тяговые подстанции, на которых переменный ток высокого напряжения общепромышленных энергосистем понижается до нужного значения и выпрямляется мощными полупроводниковыми выпрямителями, ранее использовались электромеханические или ртутные выпрямители.

Достоинством системы постоянного тока в то время была возможность применения коллекторных двигателей постоянного тока, обладающих превосходными тяговыми и эксплуатационными свойствами. А к числу её недостатков относится сравнительно низкое значение напряжения в контактной сети, ограниченное допустимым значением напряжения двигателей.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: подати, гарантувати, повідомити.

5. Напишіть пояснювальну записку про запізнення на роботу, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 18

1. Основні вимоги до написання наукових робіт.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Задача системы тягового электроснабжения – обеспечить эффективную работу электроподвижного состава с минимальными потерями энергии и при возможно меньших затратах на сооружение и обслуживание тяговых подстанций, контактной сети, линий электропередачи и т. д.

Стремлением поднять напряжение в контактной сети и исключить из системы электрического питания процесс выпрямления тока объясняется применение и развитие в ряде стран Европы (ФРГ, Швейцария, Норвегия, Швеция, Австрия) системы переменного тока напряжением 15000 В, имеющую пониженную частоту 16,6 Гц. В этой системе на электровозах используют однофазные коллекторные двигатели, имеющие худшие показатели, чем двигатели постоянного тока. Эти двигатели не могут работать на общепромышленной частоте 50 Гц, поэтому приходится применять пониженную частоту. Для выработки электрического тока такой частоты потребовалось построить специальные «железнодорожные» электростанции, не связанные с общепромышленными энергосистемами. Линии электропередачи в этой системе однофазные, на подстанциях осуществляется только понижение напряжения трансформаторами. В отличие от подстанций постоянного тока в этом случае не нужны преобразователи переменного тока в постоянный, в качестве которых применялись ненадёжные в эксплуатации, громоздкие и неэкономичные ртутные выпрямители. Но простота конструкции электровозов постоянного тока имела решающее значение, что определило её более широкое использование. Это и обусловило распространение системы постоянного тока на железных дорогах СССР в первые годы электрификации. Для работы на таких линиях промышленностью поставлялись шестиосные электровозы серии Сс (для железных дорог с горным профилем) и ВЛ19 (для равнинных дорог). В пригородном движении использовались моторвагонные поезда серии Сэ, состоявшие из одного моторного и двух прицепных вагонов.

В первые послевоенные годы во многих странах была возобновлена интенсивная электрификация железных дорог. В СССР возобновилось производство электровозов постоянного тока серии ВЛ22. Для пригородного движения были разработаны новые моторвагонные поезда Ср, способные работать при напряжении 1500 и 3000 В.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: накласти, засвідчити, оскаржити.

5. Складіть запрошення на прийом з нагоди відкриття виставки, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 19

1. Термін та його ознаки. Термін у професійному мовленні.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

В 1950-е годы был создан более мощный восьмиосный электровоз постоянного тока ВЛ8, а затем — ВЛ10 и ВЛ11. В это же время в СССР и Франции были начаты работы по созданию новой более экономичной системы электрической тяги переменного тока промышленной частоты 50 Гц с напряжением в тяговой сети 25 000 В. В этой системе тяговые подстанции, как и в системе постоянного тока, питаются от общепромышленных высоковольтных трёхфазных сетей. Но на них нет выпрямителей. Трёхфазное

напряжение переменного тока линий электропередачи преобразуется трансформаторами в однофазное напряжение контактной сети 25 000 В, а ток выпрямляется непосредственно на электроподвижном составе. Лёгкие, компактные и безопасные для персонала полупроводниковые выпрямители, которые пришли на смену ртутным, обеспечили приоритет этой системы. Во всем мире электрификация железных дорог развивается по системе переменного тока промышленной частоты.

Для новых линий, электрифицированных на переменном токе частотой 50 Гц, напряжением 25 кВ, были созданы шестиосные электровозы ВЛ60 с ртутными выпрямителями и коллекторными двигателями, а затем восьмиосные с полупроводниковыми выпрямителями ВЛ80 и ВЛ80с. Электровозы ВЛ60 также были переоборудованы на полупроводниковые преобразователи и получили обозначение серии ВЛ60к.

Одним из результатов эволюции железной дороги является поезд, висящий под действием магнитной силы. Испытания этой системы многообещающие. С другой стороны, эксперименты были направлены на создание гравитационного поезда, приводимого в движение силой тяжести, наподобие поездов парка аттракционов, которые, будучи запущенными один раз, движутся вперёд благодаря своей собственной инерции.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: утримати, підкреслити, надати.

5. Складіть доповідну записку на ім'я керівника установи, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 20

1. Переклад. Форми і види перекладу. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Одним из результатов эволюции железной дороги является поезд, висящий под действием магнитной силы. Испытания этой системы многообещающие. С другой стороны, эксперименты были направлены на создание гравитационного поезда, приводимого в движение силой тяжести, наподобие поездов парка аттракционов, которые, будучи запущенными один раз, движутся вперёд благодаря своей собственной инерции.

В СССР предпринимались попытки разработать локомотив с атомной энергетической установкой. Его положительные стороны (неограниченная автономность, высокая тяговооружённость) перекрывались серьёзными недостатками (экологическая опасность, необходимость реконструкции инфраструктуры железных дорог), и разработки в этой области были прекращены.

Первый опыт международного сотрудничества в сфере железных дорог относится к 1893 году, когда в соответствии с Бернской конвенцией о железнодорожных перевозках грузов было создано Центральное бюро международных железнодорожных сообщений.

Спустя почти сто лет также в Берне 9 мая 1980 года была подписана Конвенция о международных перевозках по железной дороге (КОТИФ), в соответствии с которой существует Межправительственная организация по международным железнодорожным перевозкам (ОТИФ). Штаб-квартира организации расположена в Берне, Швейцария.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: розглянути, забезпечити, розірвати.

5. Напишіть заяву про дозвіл на дострокове складання сесії, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 21

1. Особливості вживання паронімів і синонімів у текстах ділової української мови. У відповіді наведіть приклади.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Венский банкир Соломон Ротшильд выделил венскому профессору Францу Ксаверию Риплю – автору первого проекта железной дороги в Австрийской империи, которая должна была пройти по территории современной Украины, средства на поездку в Англию для изучения железной дороги Стефенсона. Венский профессор встретился со строителем легендарного паровоза, внимательно ознакомился с первой магистральной железной дорогой и заводом по производству паровозов. После возвращения в Вену он сделал большой научный доклад о железнодорожном деле. На этот раз, его слова звучали уже более убедительно.

Вместе с Рипль с Ротшильдом подали в имперскую канцелярию прошение об аудиенции у императора Франца I. Однако всеильный канцлер империи Клемент фон Меттерних так и не дал прошению «ходу».

Пробиться на аудиенцию Рипль и Ротшильд смогли уже к наследнику Франца I – Фердинанду I. В этом им помог злейший враг Меттерниха граф Коловрат. Аудиенция состоялась 15 апреля 1835 года. Император с недоверием выслушал профессора и банкира, которые представили грандиозный проект строительства железной дороги от Триеста на Адриатике, через Люблян, Вену, Прешов, Краков, Перемышль до Львова и российской границы и далее с возможным продолжением до Одессы. Немного подумав, император изрек: «Для чего вы планируете строить паровую железную дорогу? Каждый день я вижу дилижанс, прибывающий из Кардагана, но он никогда не бывает полностью заполненным?».

Поскольку Ротшильд предложил строить железную дорогу, император нехотя согласился даровать концессию. Правда, при том условии, что акционерами товарищества по строительству железной дороги станут родственники монарха. Концессия была высочайше выдана в 1836 году, а в 1837 году паровоз «Австрия», купленный в Англии на заводе Стефенсона вместе с машинистом, потащил первый поезд по деревянным рельсам, оббитым железной полосой по первой железной дороге в Австрии от Ваграма до Вены.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: оголосити, визнати, надати.

5. Напишіть заяву від себе як від провідного спеціаліста Дарницького локомотивного депо Південно-Західної залізниці про надання матеріальної допомоги на оздоровлення (ПІБ начальника локомотивного депо вкажіть самі).

Варіант 22

1. Вживання іноземних слів у діловій українській мові (наведіть приклади). Особливості їх правопису.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Галицький драматург Александр Фредро, побувавши на одной из публичных лекций Франца Рипля, сразу же стал поклонником железных дорог. Он внимательно следил за строительством первой железной дороги в Австрии. Ему удалось увлечь железнодорожной темой и галицкого богача Леона Сапегу. В 1839 году Фредро вместе с Сапегой выдвигают первый проект строительства железных дорог в Галиции – от Бохни через Львов до Бережан неподалеку от российской границы. Был разработан довольно детальный план такой железной дороги, который подали в имперскую канцелярию с просьбой о даровании концессии. Однако Фредро и Сапеге повезло значительно меньше, чем Риплю и Ротшильду – их прошение оставили без рассмотрения.

За первые десять лет после появления первой магистральной железной дороги, мнение о новом виде транспорта кардинально изменилось. Если в начале 1830-го года Рипля считали неизлечимым мечтателем, если не сумасшедшим, то в начале 1840-х годов даже ретроград Меттерних понял необходимость строительства железных дорог в империи. В 1841 году принимается правительственная программа железнодорожного

строительства. В 1842 году в далекой Галиции по настоянию все того же Александра Фредро формируется железнодорожная комиссия, в которую входят Леон Сапега, профессор Львовской политехники Томашко и железнодорожный инженер Бредштайнер. Эта комиссия разрабатывает проект строительства железной дороги по несколько откорректированному плану Фредро и Сапеги. В 1845 году проект железной дороги в Галиции высочайше утверждается...

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: виконати (виконувати), ставити, призначити.

5. Складіть заяву про Ваше працевлаштування на посаду начальника відділу пасажирських перевезень Південно-Західної залізниці (ПП керівника Південно-Західної залізниці вкажіть самі), попередньо подавши визначення та реквізити даного документа.

Варіант 23

1. Сутність поняття "документ". Класифікація документів.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Исторически первый, возникший на территории Украины, проект строительства железной дороги принадлежит предводителю дворянства Полтавской области Павловскому. В 1851 году он подает на рассмотрения

императорской канцелярии проект строительства железной дороги от Москвы до Кременчука, а от Кременчука до Одессы. Кроме этого планировалось ответвление в сторону Польши – через Черниговскую, Могилевскую и Витебскую губернии.

В пользу строительства железных дорог Павловский приводил значительное число экономических доводов, касавшихся как аграрного, так и промышленного сектора.

Павловский в пользу строительства железных дорог приводил значительное число экономических доводов, касавшихся как аграрного, так и промышленного сектора.

Для того, чтоб отправить отказ в концессии Павловскому, министру путей сообщения российской империи при Николае I Клейнмихелю понадобилось полгода. Клейнмихель сослался на действующий тогда закон о концессии, согласного которого для получения концессии: а) должно было быть проведено детальное исследование трассы; б) создан детальный план железной дороги; в) составлены сметы; г) в казначейство вложено не менее 5% проектной стоимости железной дороги. В случае железной дороги «Москва – Кременчуг» только эти 5% составляли 2,5 млн. рублей. Ясное дело, что полтавчане не могли привлечь такую сумму денег без поддержки правительства.

В 1852 году появляется проект железной дороги Харьков – Нижний Новгород, разработанный Демьяном Кочубеем. Железная дорога имела целью в основном экономическое развитие региона. Поскольку железная дорога должна была иметь в основном равнинный профиль, стоимость строительства оценивалась в 50 тыс. рублей за версту. Чтоб реализовать проект, Кочубей решил дать Клейнмихелю своеобразную взятку – назначить его руководителем акционерного товарищества новой железной дороги. Однако бизнес не очень то и доверял царедворцу, поэтому акционеров нашлось слишком мало для начала работ.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: просити, пропонувати, доводити.

6. Складіть доповідну записку на ім'я керівника установи, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 24

1. Росіянізми та кальки як негативні прояви в українській мові.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Первый паровоз был построен в 1804 году Ричардом Тревитиком, в молодости знакомым с Джеймсом Уаттом, изобретателем паровой машины. Однако железо в те годы было слишком дорого, а чугунные рельсы не могли выдерживать тяжёлую машину.

В последующие годы многие инженеры пытались создавать паровозы, но самым удачливым из них оказался Джордж Стефенсон, который в 1812—1829 годах не только предложил несколько удачных конструкций паровозов, но и сумел убедить шахтовладельцев построить первую железную дорогу из Дарлингтона к Стоктону, способную выдержать паровоз. Позднее, паровоз Стефенсона «Ракета» выиграл специально устроенное соревнование

и стал основным локомотивом первой общественной дороги Манчестер — Ливерпуль.

Первой железной дорогой, на которой были организованы регулярные пассажирские перевозки, стала в 1807 году Железная дорога Суонси и Мамблза в Уэльсе. Так как работоспособных паровозов в то время ещё не было, в качестве тяговой силы использовались лошади.

Первая железная дорога континентальной Европы была построена в Бельгии между Мехеленом и Брюсселем по проекту инженеров Пьера Симонса и Гюстава Де Риддера. Она открылась 6 мая 1835 года.

Первая железная дорога в Германии была открыта между баварскими городами Нюрнбергом и Фюртом в 1835 году.

Первая в мире железная дорога общего пользования с паровой тягой была построена в Англии Джорджем Стефенсоном в 1825 году — между Стоктоном и Дарлингтоном, и была протяжностью 40 километров (26 миль).

Первая железная дорога между относительно крупными городами была открыта в 1830 году и соединила промышленный центр Манчестер с портовым городом Ливерпуль (56 км). На линии также использовались паровозы Стефенсона.^[3] К 1840 году протяжённость железных дорог в Великобритании составила 2390 км.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: провести, вважати, висловити.

5. Складіть доручення на придбання і доставку канцелярського приладдя, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 25

1. Функції мови в суспільстві. Функції фахової мови.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Железнодорожная история США берёт своё начало с 1815 года, когда полковник Джон Стивенс получил т. н. железнодорожную хартию на строительство железнодорожной компании Нью-Джерси, которая позже станет частью Пенсильванской железной дороги. К тому времени развитого сухопутного транспорта, одновременно и удобного, и быстрого, и дешёвого, не существовало. Поэтому развитие железных дорог являлось прогрессивным решением.

Первые короткие железные дороги на паровой тяге для промышленных нужд появились в США в конце 1820-х годов. Построить железнодорожные пути не составляло особого труда. Куда хуже дело обстояло с локомотивами. Тогда в 1826 году всё тот же Стивенс сконструировал и провёл первые испытания своего парового локомотива «Steam Wagon» (которые называли «a steam-powered horse carriage» — паровая конка). Для проведения испытаний Стивенс сконструировал круговой трек в своём имении в Хобокен, Нью-Джерси. Испытания прошли успешно.

Далее в 1829 году Гортарио Аллен будучи главным инженером судоходной компании Делавер-Хадсон провёл успешные испытания простого, с точки зрения инженерии, английского локомотива, получившего название Stourbridge Lion, между Хонесдейл и Карбонвейл, штат Пенсильвания.

Эти три события (хартия и 2 паровоза) послужили отправной точкой развития железных дорог в США, которое полноценно началось в конце 20-х годов XIX века.

Первая дорога общественного пользования с пассажирским движением открылась в 1830 году в штате Мэриленд.

Железные дороги стали напрямую конкурировать с судоходством.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: затвердити, вжити, розпочати.

5. Складіть розписку про одержання на складі матеріальних цінностей, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 26

1. Типологія стилів української мови. Офіційно-діловий стиль, його характерні ознаки.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Общественность Америки считала паровые машины «Сынами дьявола» и что путешествие на них, кроме «сотрясения мозга», ни к чему не приводит. Тем не менее преимущество их над парходами было бесспорным. Ярким примером служит эксперимент, точнее соревнование, между паровозом и парходом. Его условия были просты: пройти определённый путь как можно быстрее. Для этого был выбран маршрут между городами Цинциннати и Сент-Луис. Расстояние по воде составляло 702 мили

и было преодолено пароходом за 3 дня. Паровоз же затратил всего 16 часов, и расстояние ему пришлось пройти всего в 339 миль.

За 10 лет (1830—1840) протяжённость железных дорог в США увеличилась с 40 миль до 2755 миль (4,4 тыс. км). А перед началом Гражданской войны, в 1860 году, составляло более 30 тысяч миль.

Развитие сельского хозяйства привело к бурному росту строительства железных дорог. Поскольку фермы с самого начала работали на рынок, для вывоза их продукции необходимы были современные пути сообщения.

Примерно с 1865 года начинается «Золотой век» железных дорог в США. За 50 лет с (1865—1916) развитие железных дорог приняло грандиозный масштаб: железнодорожная сеть увеличилась с 35 000 до 254 000 миль. К 1916 году практически 100 % внутригосударственных перевозок (пассажирских и грузовых) осуществлялись по железной дороге.

История железнодорожного строительства США — это история мобилизации общественных ресурсов и природных богатств страны в пользу кучки железнодорожных магнатов. Ещё до начала строительства железнодорожным компаниям были предоставлены правительственные субсидии из расчёта от 16 до 48 тыс. долларов на каждую милю будущего пути.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: розглянути, користуватися, сприяти.

5. Складіть заяву про надання матеріальної допомоги, попередньо

подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 27

1. Культура ділового спілкування.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Железнодорожное строительство имело важные последствия для Соединённых Штатов. Во-первых, была создана инфраструктура, окончательно связавшая в единое целое внутренний рынок. Во-вторых, железнодорожное строительство способствовало подъёму металлургии и транспортного машиностроения. Особенно это проявилось тогда, когда чугунные рельсы начали заменять стальными. Железнодорожное строительство предъявляло настолько большой спрос на рельсы, что, несмотря на огромный рост металлургии и высокие ввозные пошлины, вплоть до 90-х годов стальные рельсы ещё частично импортировались из Англии. Важным результатом железнодорожного строительства было накопление капитала акционерных компаний, бравших подряды на строительство трансконтинентальных дорог.

Однако во время Первой мировой войны федеральное правительство США взяло под свой контроль железнодорожную сферу. С этого момента можно считать, что Золотой век железных дорог в США начинает заканчиваться. К 1920 году железные дороги вновь были переданы в частные руки, но возвращены они были в ветхом состоянии, и нуждались в кардинальной реконструкции и существенном улучшении.

В 1920 году федеральным правительством был принят «Закон о транспортных перевозках», что стало последним этапом в федеральном регулировании. «Золотой век» в железнодорожном строительстве США завершился.

Российское правительство озаботилось вопросами прокладки железной дороги в начале XIX века. Базой для этого направления стал Департамент

водных коммуникаций, созданный в 1798 году по утверждённому императором Павлом I проекту. Организацию возглавил Н. П. Румянцев. Департамент при Румянцеве действовал успешно, активно развивался и в 1809 году расширил свои полномочия и был переименован в Управление водяными и сухопутными сообщениями. На базе, построенной Румянцевым, в том же 1809 году был создан военный Институт корпуса путей сообщения.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: зобов'язати, анулювати, оскаржити.

6. Напишіть заяву від себе як від провідного спеціаліста Дарницького локомотивного депо Південно-Західної залізниці про надання матеріальної допомоги на оздоровлення (ШІБ начальника локомотивного депо вкажіть самі).

Варіант 28

1. Загальна характеристика наукового стилю.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Во второй половине 1880-х годов XIX века был достигнут наивысший уровень прироста мировой железнодорожной сети в истории. За десять лет, с 1880 по 1890 г., железнодорожная сеть выросла на 245 тыс. км., достигнув

617,3 тыс. км. Железнодорожные капиталовложения в мировую сеть за этот пятилетний период составили около 2 млрд фунтов стерлингов, достигнув общей суммы 7 млрд фунтов стерлингов. По темпам и абсолютному приросту железных дорог впереди шли США, где гигантский размах железнодорожного строительства стимулировал интенсивный рост промышленного производства средств производства.

Днём рождения электрической тяги принято считать 31 мая 1879 г., когда на промышленной выставке в Берлине демонстрировалась первая электрическая железная дорога длиной 300 м, построенная Вернером Сименсом. Электровоз, напоминавший современный электрокар, приводился в движение электродвигателем мощностью 9,6 кВт (13 л. с.). Электрический ток напряжением 160 В передавался к двигателю по отдельному контактному рельсу, обратным проводом служили рельсы, по которым двигался поезд — три миниатюрных вагончика со скоростью 7 км/ч, скамейки вмещали 18 пассажиров.

В том же 1879 году была пущена внутризаводская линия электрической железной дороги протяжённостью примерно 2 км на текстильной фабрике Дюшен-Фурье в г. Брейль во Франции. В 1880 г. в России Ф. А. Пироцкому удалось электрическим током привести в движение большой тяжёлый вагон, вмещавший 40 пассажиров. 16 мая 1881 г. было открыто пассажирское движение на первой городской электрической железной дороге Берлин — Лихтерфельд.

Рельсы этой дороги были уложены на эстакаде в поперечном креплении и выложены в двойном размере от номинальной нормы.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів,

цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: затвердити, отримати, надіслати.

5. Складіть заяву про зарахування на посаду начальника станції, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 29

1. Документ. Загальні вимоги до складання та оформлення документів.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Техника электрических железных дорог за время их существования изменилась коренным образом, сохранился только принцип действия. Применяется привод осей локомотива от электрических тяговых двигателей, которые используют энергию электростанций. Эта энергия подводится от электростанций к железной дороге по высоковольтным линиям электропередачи, а к электроподвижному составу — по контактной сети. Обратной цепью служат рельсы и земля.

Применяются три различные системы электрической тяги — постоянного тока, переменного тока пониженной частоты и переменного тока стандартной промышленной частоты 50 Гц. В первой половине текущего столетия до второй мировой войны применялись две первые системы, третья получила признание в 50-60-х годах, когда началось интенсивное развитие преобразовательной техники и систем управления приводами. В системе постоянного тока к токоприёмникам электроподвижного состава подводится ток напряжением 3000 В (в некоторых странах 1500 В и ниже). Такой ток обеспечивают тяговые подстанции, на которых переменный ток высокого напряжения общепромышленных энергосистем понижается до нужного

значения и выпрямляется мощными полупроводниковыми выпрямителями, ранее использовались электромеханические или ртутные выпрямители.

Достоинством системы постоянного тока в то время была возможность применения коллекторных двигателей постоянного тока, обладающих превосходными тяговыми и эксплуатационными свойствами. А к числу её недостатков относится сравнительно низкое значение напряжения в контактной сети, ограниченное допустимым значением напряжения двигателей.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) дефініція (що термін означає). Позначте наголос.

Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: узгодити, забезпечити, ухвалити.

6. Складіть заяву про надання позачергової відпустки у зв'язку з сімейними обставинами, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

Варіант 30

1. Поняття мовної норми, її ознаки. Типи мовних норм.

2. Перекладіть письмово текст українською мовою, запишіть 5 ключових слів та словосполучень.

Первый паровоз был построен в 1804 году Ричардом Тревитиком, в молодости знакомым с Джеймсом Уаттом, изобретателем паровой машины.

Однако железо в те годы было слишком дорого, а чугунные рельсы не могли выдерживать тяжёлую машину.

В последующие годы многие инженеры пытались создавать паровозы, но самым удачливым из них оказался Джордж Стефенсон, который в 1812—1829 годах не только предложил несколько удачных конструкций паровозов, но и сумел убедить шахтовладельцев построить первую железную дорогу из Дарлингтона к Стоктону, способную выдержать паровоз. Позднее, паровоз Стефенсона «Ракета» выиграл специально устроенное соревнование и стал основным локомотивом первой общественной дороги Манчестер — Ливерпуль.

Первой железной дорогой, на которой были организованы регулярные пассажирские перевозки, стала в 1807 году Железная дорога Суонси и Мамблза в Уэльсе. Так как работоспособных паровозов в то время ещё не было, в качестве тяговой силы использовались лошади.

Первая железная дорога континентальной Европы была построена в Бельгии между Мехеленом и Брюсселем по проекту инженеров Пьера Симонса и Гюстава Де Риддера. Она открылась 6 мая 1835 года.

Первая железная дорога в Германии была открыта между баварскими городами Нюрнбергом и Фюртом в 1835 году.

Первая в мире железная дорога общего пользования с паровой тягой была построена в Англии Джорджем Стефенсоном в 1825 году — между Стоктоном и Дарлингтоном, и была протяжностью 40 километров (26 миль).

Первая железная дорога между относительно крупными городами была открыта в 1830 году и соединила промышленный центр Манчестер с портовым городом Ливерпуль (56 км). На линии также использовались паровозы Стефенсона.^[3] К 1840 году протяжённость железных дорог в Великобритании составила 2390 км.

3. Запишіть 10 слів-термінів з вашої професійної галузі. П'ять із них введіть у речення. Схарактеризуйте терміни за схемою: 1) походження; 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий,

вузькоспеціальний); 3) дефініція (що означає термін). Позначте наголос. Взірець: ембарго (ісп. embargo – накладання арешту, заборона) – юр. 1) заборона ввезення або вивезення чого-небудь(яких-небудь товарів, цінностей); затримання майна (переважно суден і вантажів), яке належить іноземній державі.

4. З поданими словами утворіть якомога більше можливих варіантів словосполучень, які використовуються в писемному та усному діловому мовленні: підписати, наголосити, затвердити.

5. Складіть довідку про те, що Ви є студентом університету для подання за місцем вимоги, попередньо подавши визначення та реквізити цього документа.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Перехід на трансфертну кредитно-модульну систему потребує високої організації навчального процесу. Модульно-рейтингова система передбачає шестибальну систему оцінювання. Розрахунки ведуться за таким принципом. Оцінка за контрольну роботу 25 балів виставляється з урахуванням усіх критеріїв оцінювання мовлення студента й систематичності у процесі виконання контрольної роботи упродовж семестру та оформлення роботи.

1. Студентові, який захистив контрольну роботу відповідно до завдань у повному обсязі, ставиться 25 балів, що в сумі становить 90-100 балів. За шкалою ECTS це відповідає – «А». За національною шкалою – «відмінно».

2. Студентові, який не в повному обсязі захистив контрольну роботу – не виконав одне завдання, ставиться 20 балів, що в сумі становить 82 -89 балів. За шкалою ECTS це відповідає – «В». За національною шкалою – «дуже добре».

3. Студентові, який частково захистив контрольну роботу – не виконав одне-два завдання, ставиться 15 балів, що в сумі становить 74-81 бал. За шкалою ECTS це відповідає – «С». За національною шкалою – «добре».

4. Студентові, який не виконав два-три завдання, ставиться 10 балів, що в сумі

становить 60- 63 бали. За шкалою ECTS це відповідає– «E». За національною шкалою – «достатньо».

5. Студентові, який не захистив контрольну роботу – не виконав три-чотири завдання, ставиться 5 балів, що в сумі: становить 35-59 балів. За шкалою ECTS це відповідає– «FX». За національною шкалою – «незадовільно» з можливістю повторного складання.

6. Студентові, який не захистив контрольну роботу – не виконав жодне завдання, ставиться 0 балів, що в сумі: становить 1-34 бали. За шкалою ECTS це відповідає– «E». За національною шкалою –«незадовільно» зобов'язковим повторним курсом.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
2. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.
3. Функції мови в суспільстві. Функції фахової мови.
4. Поняття мовної норми. Типи мовних норм.
5. Засоби милозвучності української мови.
6. Особливості вживання паронімів і синонімів у текстах ділової української мови.
7. Вживання іншомовних слів у діловій українській мові. Особливості їх правопису.
8. Охарактеризувати найуживаніші типи українських словників та поясніть їх значення.
9. Поняття «діловий етикет».
10. Типологія стилів української мови. Офіційно-діловий стиль, його характерні ознаки.
11. Культура ділового спілкування.
12. Загальна характеристика наукового стилю.

13. Документ. Загальні вимоги до складання та оформлення документів.
14. Синтаксичні особливості ділового тексту.
15. Акцентуаційні норми української літературної мови. Наголошування українських та іншомовних слів.
16. Основні ознаки мови офіційно-ділового стилю.
17. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови.
18. Основні вимоги до написання наукових робіт.
19. Термін та його ознаки. Термін у професійному мовленні.
20. Переклад. Форми і види перекладу. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою.
21. Мовні формули на позначення часу.
22. Особливості вживання прийменників у офіційно-діловому та науковому стилях.
23. Лексика офіційно-ділового стилю.
24. Сутність поняття "документ". Класифікація документів.
25. Комунікативні ознаки культури мовлення.
26. Основні ознаки культури мовлення.
27. Мовні засоби офіційно-ділового стилю.
28. Морфологічні ознаки у офіційно-діловому стилі.
29. Фразеологізми у офіційно-діловому стилі.
30. Етикет телефонної розмови.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: Навч. посіб. – К.: Арттек, 2016.
2. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник – К.: А.С.К., 2016. – 400 с.
3. Зубков М.Г. Мова ділових паперів. – Харків: Торсінг, 2015.– 384 с.
4. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Українське ділове мовлення: професійне й непрофесійне спілкування – Донецьк: ТОВ ВКФ "БАО", 2014. – 480 с.

5. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / за ред. Н.Д.Бабич.– Чернівці: Книги XXI, 2015. – 572 с.
6. Мацюк З.О. Станкевич Н.І. Українська мова професійного спілкування – К.: Каравела, 2016.
7. Мацько Л.І. Кравець Л.В. Культура українського фахового мовлення Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2014. – 360 с.;
8. Панько Т.І., Кочан Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство – Львів: Вид-во “Світ”, 2000. – 214 с.
9. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства імені О.О.Потебні; Інститут української мови – стереотип. вид. – К.: Наукова думка, 2003. – 240 с.
10. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів/ за ред. Л. О.Пустовіт – К.: Довіра, 2000 – 1017 с.
11. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. – К.: Арій, 2008. – 424 с.
12. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: модульний курс. – К., 2008 – 448 с.
13. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Практикум з українського ділового мовлення: Навчальний посібник. – К.: Арій, 2008. – 160 с.
14. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. – К.: Алерта, 2010. – 696 с.

Додаткова

1. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. – К.: Вища школа, 2015. – 462 с.
2. Методичні рекомендації для слухачів дистанційного курсу навчальної дисципліни «Ділова українська мова у державному управлінні» / Укладачі: Плотницька І.М., Калашнікова С.А., Манако А.Ф. – К.: Міленіум, 2003. – 58 с.
3. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2016. – 291 с.
4. Посібник з теорії і практики ділової української мови / Укладач: Антонюк

Т.М. – Чернівці: 2000. – 57 с.

5. Шевчук С.В. Службове листування. Довідник.– К.: ЛІТЕРА, 1999.

Словники

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики/ Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 896 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.
3. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. – К., 2001.
4. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник – К., 1995.
5. Гринчишин Д.Г. та ін. Словник-довідник з культури української мови – Львів: Фенікс, 1996.
6. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К., 1986. 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2000.
7. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К.: Рад. шк., 1986. – 222 с.
8. Івченко А. Тлумачний словник української мови –Харків: Фоліо, 2001.
9. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65тис. слів/ С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт. – К.: Довіра, 1996. – 797 с.
- 10.Пустовіт Й.О. та ін. Словник іншомовних слів. – К.: Довіра, 2000. – 635 с.
- 11.Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки. – К.: Наук, думка, 1994.
- 12.Словник синонімів української мови: У 2-х томах / Редкол. А.А. Бурячок та ін. – К.: Наукова думка, 2000.
- 13.Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М. Білоноженко та ін. – К.: Наукова думка, 2003. – 1104 с. – (Словники України).
- 14.Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення // Русско-украинский словарь деловой речи. К.: Вища школа, 2008. – 487 с.

